

Nr 405.

Av herr **Hage m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 169, med förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 1 juli 1898 om de svenska lapparnas rätt till renbete i Sverige.

Med anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 169 med förslag till lag angående ändring av vissa delar av lagen den 1 juli 1898 om de svenska lapparnas rätt till renbete i Sverige har herr Hellberg i Lycksele m. fl. väckt en motion, vari påyrkas, att propositionen för närvarande måtte av riksdagen avslås. Som motiv för detta yrkande har bland annat framförts, att lapparna ej fått mera allmänt yttra sig om de framlagda förslagen, som mycket kännbart beröra deras livsförhållanden.

Undertecknade finna för sin del, att detta herr Hellbergs m. fl. yrkande med dess motivering är fullt berättigat och se alltså helst, att Kungl. Maj:ts förslag vid denna riksdag avslås. Men då vi kunna tänka oss möjligheten av att, trots detta, Kungl. Maj:ts förslag kan komma att i en eller annan form antagas av riksdagen, så kunna vi icke underlåta att här framföra vissa ändringsyrkanden i förslaget, för den händelse detta mot förmodan skulle bli i huvudsak antaget av riksdagen.

Dessa ändringsförslag gälla bestämmelserna rörande bofastas rätt inom Norrbotten att äga renar och överlämna dessa till lappar för skötande. Den inskränkning, som i lagförslaget föreslagits i rätten för dessa bofasta att äga renar, har som bekant påyrkats bland annat i en motion av herrar Lindhagen och Hage. Motionen tillkom huvudsakligen på grundvalen av det faktum, att i en del fall bofasta, välsituerade storbönder i spekulationssyfte slagit under sig renhjordar av upp till tusentals renar, vilka gratis beta på statens mark. För att förekomma en sådan fortsatt utveckling tillkom den riksdagsskrivelse, som nu resulterat

i vissa ändringsyrkanden i den föreliggande kungl. propositionen. Emellertid förefaller det som om sistnämnda proposition gått väl långt, då man föreslagit siffran 20 som ett maximum för bofastas rättighet till reninnehav. Av sid. 30 i den kungl. propositionen framgår visserligen, att man i allmänhet, då man från befolkningens sida yttrat sig om denna sak, varit ense om att en inskränkning bör ske, men att man samtidigt på de flesta håll inom länet uttalat sig för, att maximisiffran för bofastas reninnehav bör sättas betydligt högre än till 20. Ett sättande av siffran vid talet 20 torde nämligen nästan kunna betecknas som ett sätt att göra renskötseln till något tämligen betydelselöst för de bofasta. Och för en sådan ståndpunkt har riksdagen ej uttalat sig, då den förut yttrat sig i denna fråga. Tvärtom har lagutskottet betonat, att det icke ansåg lämpligt att lagändringen ginge så långt, att de nuvarande bestämmelserna helt och hållet upphävdes och de bofasta sålunda fullständigt fränkandes rätten att äga andra renar än dragrenar. Inom Norrbottens läns lappmarker, särskilt i de övre delarna av Torneälvens flodområde men även annorstädes, levde nämligen i ganska stort antal nybyggare, av vilka många i härstamning och levnadsförhållanden stodo lapparna nära och för vilka renskötseln ägde en mycket stor betydelse. Att beröva dessa nybyggare rätten att innehava åtminstone det mindre antal renar, som för deras torftiga bärning kunde vara erforderligt, syntes utskottet icke riktigt. Även ur synpunkten av upprätthållandet av ett gott förhållande mellan lapparna och de bofasta vore lämpligt, att åt de senare inrymdes en dylik begränsad befogenhet. Utskottet ansåge därför, att frågan borde lösas genom en begränsning av de bofastas renägarskap.»

Tager man hänsyn till detta uttalande samt i övrigt till de yttranden, som framkommit från befolkningen i denna fråga, torde man ha anledning något öka siffran 20. Vi vilja härmed föreslå siffran 50 som ett lämpligt maximibelopp. Vi hänvisa härvidlag till det uttalande i den kungl. propositionen (sid. 30), där det heter: »De flesta (av de som hörts i frågan) hava ansett, att maximisiffran för reninnehav borde utsträcka sig åtminstone till 50, 100, 150 eller 200 renar». *Vi utgå då därifrån, att bestämmelserna formuleras så att man ej kan genom innehav av 50 djur per medlem av en familj eller på annat sätt neutralisera bestämmelserna.*

Man kan också ha anmärkning att göra mot att övergångstiden till de nya bestämmelsernas tillämpning gjorts väl kort. Det oaktat skola vi ej göra något yrkande på denna punkt. Emellertid kan det befaras, att en inskränkning i rätten för de bofasta att ha renar, om

reduceringen skall ske inom en mycket kort tid, kan åstadkomma en alltför stor nedgång i det samlade antalet renar inom Norrbotten. Vi anse, att en sådan betydande plötslig reduktion ej är önskvärd. Här finnes nämligen en för dessa bygder — och i nödfall även för hela landet — betydelsefull köttreserv, som ej bör utnyttjas annat än i sista hand. Det kan ej vara nationalekonomiskt fördelaktigt att så kraftigt och på en gång decimera en viss boskapsstam, som alldeles givet har en viss betydelse för landets näringsliv. Talet om att betets knapphet motiverar en sådan reduktion torde även vara något överdrivet.

Med hänsyn härtill vilja vi föreslå, att Kungl. Maj:t utarbetar ett förslag i avsikt att förhindra en sådan allmän nedslaktning av renar, som kan befaras. Ett sätt att tillgripa för vinnande av detta mål vore att söka medverka till ett överförande av de renar, som vid förordningens ikraftträdande annars skulle slaktas, från stora bofasta renägare till lappar, och borde härvidlag särskilt sådana lappar ifrågakomma, som förut haft hand om de bofastas renar, eller i allmänhet fattiga och mindre bemedlade lappar. Det ifrågasättes alltså anslag från staten att utdelas som lån för detta ändamål, och vilja vi i det sammanhanget erinra om, att inom Jämtland finnes en fond, »Jämtländska lappväsendets fond», varur lån för detta ändamål gives. Ävenså beslöt 1913 års riksdag att anslå 6,000 kronor till lån åt fattiga eller mindre bemedlade lappar inom Norrbottens och Västerbottens län för inköp av renar.

Med hänvisning till ovanstående yrkas alltså,

att riksdagen måtte för närvarande avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 169.

Skulle emellertid riksdagen redan i år i huvudsak bifalla nämnda proposition, hemställas,

1:o) att riksdagen måtte besluta ändra § 36 2:a punkten 4:e raden till följande lydelse: »dock må ej för sådan renägare djurens antal överstiga *femtio* — —» samt

2:o) att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte utarbeta och för en kommande riksdag framlägga förslag till sådana anordningar — statslånefond eller dylikt — varigenom man från statens sida kunde medverka därtill att lappar, helst mindre bemedlade eller fattiga sådana, kunde få övertaga så många som möjligt av

de renar, som ej kunde få behållas av bofasta, sedan ett visst maximiantal fastställts för bofastas rätt till reninnehav.

Stockholm den 20 april 1917.

Ernst Hage.

Linus Lundström.

O. W. Stenudd.

Axel Lindström.
